

національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки, 3(56), 42-49.

2. Карнаухова, А. В., & Голота, Н. М. (2023). Підготовка майбутніх вихователів до формування комунікативної компетентності дітей дошкільного віку. *Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 1(92), 35-39.

3. Кириченко, А. (2023). Поняття «гейміфікації» в освіті. Всеукраїнська онлайн-конференція з міжнародною участю «Стратегії та практика організації освітнього процесу в умовах невизначеності: нові виклики та перспективи реалізації», НУЧК імені Т.Г. Шевченка (30 травня 2023 р., м. Чернігів), науково-практичній конференції «Наука та освіта в умовах воєнного часу» (Дніпро, 28 жовтня 2023 р).

Борисенко І. В.

кандидат педагогічних наук, доцент
старший науковий співробітник відділу
порівняльної педагогіки Інституту
педагогіки НАПН України
borisenko-irina@ukr.net

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: ОРІЄНТИРИ ТА ВИКЛИКИ

Освіта відіграє ключову роль у формуванні майбутнього ЄС, будучи наріжним каменем для економічного зростання та соціальної справедливості, а стійка тенденція до підвищення рівня освіченості серед молоді підтримує амбітні цілі ЄС до 2030 року. Одночасно інтеграція сталого розвитку у навчальні програми не лише готує випускників до майбутніх викликів, а й сприяє створенню більш збалансованого та інклюзивного освітнього середовища.

Суть європейської інтеграції у сфері освіти та навчання полягає у створенні спільного освітнього простору, офіційно відомого як Європейський освітній простір. Ця рамкова програма охоплює всі види, рівні та контексти навчання протягом усього життя та керується політикою співробітництва ЄС.

Комплексне вивчення практик ЄС у розвитку освіти, а також аналіз поточного освітнього ландшафту в Європі, включно зі стратегічними цілями, досягнутим прогресом та ключовими диспропорціями є важливими науковими чи практичними завданнями. Згідно зі стратегічними документами, на рівні вищої освіти ЄС має на меті до 2030 року досягти того, щоб принаймні 45% осіб віком 25–34 роки мали вищу освіту, а також збільшити кількість працевлаштованих фахівців з ІКТ до 20 мільйонів щонайменше [3].

Станом на 2023 рік, рівень здобуття вищої освіти серед осіб 25–34 років сягнув 43,1%, що на 1,1 відсоткового пункту більше, ніж у попередньому році. Вища освіта стала найпоширенішою кваліфікацією серед молодих людей, оскільки досягнення показника в 43,1% наближає ЄС до цілі 45% із відставанням лише на 1,9 відсоткового пункту від досягнення своєї цілі на 2030 рік, незважаючи на довгострокове зниження цього показника у Фінляндії, Угорщині та Румунії [2]. Додаткова ціль ЄС у вищій освіті на 2030 рік є

працевлаштування мінімум 20 мільйонів фахівців у сфері інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Значна нерівність у здобутті вищої освіти молоддю в ЄС у 2023 році проявляється за кількома ознаками: розрив показників між містами (53,3%) та сільською місцевістю (31,7%) збільшився до 21,6 відсоткового пункту; жінки (48,8%) продовжують значно випереджати чоловіків (37,6%); а найнижчий показник (37,1%) фіксується серед молодих дорослих, які мають міграційний статус (народжені поза ЄС, чиї батьки також є мігрантами) [3].

Роль вищої освіти виходить за рамки простого навчання професії; вона є рушійною силою соціальних змін та здатності суспільства адаптуватися до глобальних викликів. Доведено, що заклади вищої освіти інтегрують сталість у свої стратегії та програми, наприклад, Гентський університет (Ghent University) у фламандській громаді Бельгії, інтегрує сталий розвиток у різні навчальні предмети [3]. Зокрема, Мальта запровадила програми бакалаврату та магістратури з екологічного менеджменту, сталої енергетики та розвитку. У Фінляндії Гельсінський університет пропонує бакалаврські та магістерські програми за сприяння Інституту сталого розвитку (Institute of Sustainability Science), зосереджуючись на екологічних змінах, глобальному сталому розвитку та вивченню і плануванню міст [4].

З метою заповнити дефіцит навичок та посилити конкурентоспроможність ЄС, вища освіта активно реформується: Хорватія впроваджує угоди про результативність, оновлює процедури акредитації та переглядає навчальні програми; Латвія зосереджується на посиленні принципів STEM-освіти для збільшення кількості випускників й майбутніх дослідників; запровадженні нових моделей фінансування докторських дослідницьких програм [2].

Для забезпечення рівного доступу до вищої освіти, країни ЄС надають студентам з низьким рівнем доходу різноманітну фінансову підтримку, зокрема цільові гранти (доступні майже в кожній системі освіти, хоча їх розмір варіюється) та субсидії (доступні у 18 освітніх системах) для покриття базових витрат, таких як харчування, транспорт і проживання.

Політика згуртування сприяє зменшенню соціально-економічних відмінностей шляхом забезпечення рівного доступу до якісної освіти, виділяючи на реформи в освітній сфері 864 мільйони на період 2021–2027 років. Паралельно, Європейський освітній простір посилює співпрацю між країнами ЄС для створення інклюзивних систем, а Європейська Комісія у 2025 році запропонувала нові плани, які зосередяться на цілях співпраці та оновленні національних реформ.

Література

1. Локшина О. Європейський освітній простір як інтеграційна перспектива української освіти. *Український Педагогічний журнал*. 2024. № 2. С. 6–19. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-2-6-19>.
2. Chang, Y., A., Mann. Enhancing green career guidance systems for sustainable futures. *OECD Education Working Papers*. 2024 No. 318. Paris: OECD Publishing. URL:

https://www.oecd.org/en/publications/enhancing-green-career-guidance-systems-for-sustainable-futures_e6ad2d9c-en.html (дата звернення: 20.09.2025).

3. European Commission: Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, *Education and training monitor 2024: Comparative report*. Publications Office of the European Union, 2024. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/815875> (дата звернення: 20.09.2025).

4. Guerra, F. The Impact of the Covid-19 Pandemic on Educational Policies and the European Integration Process. *European Journal of Educational Research*. 2025. URL: <https://www.researchgate.net/scientific-contributions/Filipe-Guerra-2306463678> (дата звернення: 20.09.2025).

Борисюк З.В.

методист центру виховної роботи,
захисту прав дитини та громадянської освіти ТОКШПО
z.goshko@ippo.edu.te.ua

РОЛЬ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ І СІМ'Ї У ПРОФІЛАКТИЦІ НЕІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

«Якщо ти не знайдеш часу для свого здоров'я – доведеться знайти час для своєї хвороби», – це твердження сьогодні набуло особливого значення.

Модель здорової школи – це системний підхід та набір практичних інструментів, які забезпечують залучення всіх учасників освітнього процесу у створенні здорового середовища та моніторинг конкретних індикаторів його впровадження у закладі освіти [5].

Модель здорової школи окреслює вісім складових, які необхідні закладу освіти для формування здоров'язбережувального та безпечного простору, надання дітям необхідних знань для збереження та зміцнення свого здоров'я та здоров'я інших, розвитку навичок здорової поведінки. Модель також демонструє взаємозв'язок восьми компонентів та важливість чіткої взаємодії працівників закладу освіти та усіх учасників освітнього процесу (освітній простір, освіта в галузі здоров'я і безпеки, фізичне виховання та рухова активність, здорове харчування, медична служба, соціально-психологічна служба, підготовка та здоров'я працівників закладу освіти, залучення сім'ї та громади). Запропонована модель є дитиноцентричною, зображує заклад освіти частиною громади і відзначає взаємозв'язок навчання й здоров'я [5].

Сучасна школа має надати молодим людям знання та допомогти розвинути вміння та навички, які необхідні для здорового та продуктивного життя у дитячому та юнацькому віці, а також у подальшому дорослому житті. Тому, поруч з навчанням і вихованням, формування здоров'язбережувальної компетентності – одне з головних завдань закладу освіти. Щоб сприяти здоровій та безпечній поведінці учнів, заклад освіти має створити умови, сприятливі для навчання, успішної соціалізації і гармонійного розвитку дітей та підлітків, а також гарантувати й підтримувати безпечні умови для всіх учасників освітнього процесу [6].

Здоров'я дітей та освіта тісно взаємопов'язані. Якісна освіта сприяє поліпшенню здоров'я, а міцне здоров'я є передумовою отримання належної освіти. В Україні неінфекційні захворювання (НІЗ) є головним викликом для